

Здравствено стање деце предшколског узраста на територији Шумадијског округа

М. Радовановић¹, С. Радовановић², С. Коцић³, П. Поповић⁴, С. Радевић⁵, С. Јанићијевић⁶

The Characteristics of the Health State of the PRE-School Children in Shumadia District

Marija Radovanović, Snežana Radovanović, Sanja Kocić, Predrag Popović, Svetlana Radević, Silvija Janićijević

Сажетак: Циљ рада јесте анализа здравственог стања деце предшколског узраста (0–6 година) на територији Шумадијског округа ради идентификације приоритетних здравствених проблема.

Као извор података коришћени су Извештаји о обољењима, стањима и повредама служби за здравствену заштиту деце домова здравља Шумадијског округа, за период 1999–2008. година.

У популацији предшколске деце Шумадијског округа стопа оболевања расте у постматраном периоду од 5.086 на 1000 деце узраста 0 до 6 година у 1999. години до 6.668 на 1000 деце узраста 0 до 6 година у 2008. години. У структури морбидитета доминирају болести система за дисање са заступљеношћу 64,5% у 2008. години.

Кључне речи: предшколска деца, морбидитет, Шумадијски округ.

Summary: The aim of this paper is to analyse the health state of the pre-school children in Shumadia district for identification of the priority health problems.

The data source were the Reports of diseases, states and injuries from the primary health centers, departments for health protection of pre-school children, in Shumadia district for the period from 1999. to 2008.

In the population of the pre-school children in Shumadia district, the rate of diseases increases, for the period we observed, from 5086/1000 children of age between 0 and 6 in 1999. to 6668/1000 children of age between 0 and 6 in 2008. In the morbidity structure, the pulmonary diseases are dominating with 64,5% in 2008.

Key words: pre-school children, morbidity, Shumadia district.

Увод

Здравствено стање деце предшколског узраста има изузетан значај за друштво у целини. Развој појединих система деце предшколског узраста (нервни, респираторни

и репродуктивни) није завршен у потпуности, те је самим тим већа њихова осетљивост на здравствене ризике. Заштита здравља деце предшколског узраста је битна јер, осим посебне осетљивости на факторе ризика, лоше здравље у детињству може имати за последи-

1 Др Марија Радовановић, Клинички центар, Крагујевац.

2 Мг sc. др Снежана Радовановић, Институт за јавно здравље Крагујевац, Медицински факултет Крагујевац. Контакт особа: Мг sc. др Снежана Радовановић, Николе Пашића 1, 34000 Крагујевац, тел: 034/504-532, моб: 064/15-09-414, факс: 034/331-344, e-mail: jovanagad@yahoo.com, Институт за јавно здравље Крагујевац, Медицински факултет Крагујевац.

3 Дос. др Сања Коцић, Институт за јавно здравље Крагујевац, Медицински факултет, Крагујевац.

4 Др Предраг Поповић, Институт за јавно здравље, Крагујевац.

5 Др Светлана Радевић, Институт за јавно здравље, Крагујевац.

6 Др Силвија Јанићијевић, Институт за јавно здравље, Крагујевац.

цу лоше здравље у каснијем животу, са здравственим, финансијским и социјалним последицама по цело друштво¹.

Здравствену заштиту предшколске деце на примарном нивоу обезбеђују службе за здравствену заштиту деце при домовима здравља, спровођењем мера надзора над здрављем кроз систематске и конторлне прегледе, као и дијагностиком, лечењем и рехабилитацијом оболеlih².

Циљ здравствене заштите деце јесте очување и унапређење здравља деце, праћење њиховог раста и развоја, рано откривање фактора ризика и спречавање развоја ризика по здравље деце¹.

У циљу превенирања настанка најчешћих узрока оболевања и умирања деце неопходно је да се предузимају адекватне здравствено-васпитне интервенције и промовисање здравог понашања и стилова живота од најранијег детињства³.

Циљ рада

Циљ рада јесте анализа здравственог стања деце предшколског узраста Шумадијског округа ради идентификације приоритетних здравствених проблема у циљу предузимања мера за њихово решавање.

Метод рада

Као извор података коришћени су Извештаји о обољењима, стањима и повредама служби за здравствену заштиту деце домова здравља Шумадијског округа. Урађена је анализа здравственог стања деце предшколског узраста са територије Шумадијског округа за период 1999–2008. година. За анализу су коришћени показатељи морбидитета. Резултати су приказани табеларно и графички.

Резултати и дискусија

Учешће популације деце предшколског узраста (0–6 година) у укупном броју становника Шумадијског округа у периоду од 1999.

до 2008. године кретао се од 8,5% у 1999. години до 6,9% у 2008. години.

У Републици Србији учешће популације деце узраста 0–6 година у укупном броју становника било је нешто више него у Шумадијском округу и износило је у 2007. години 7,1%².

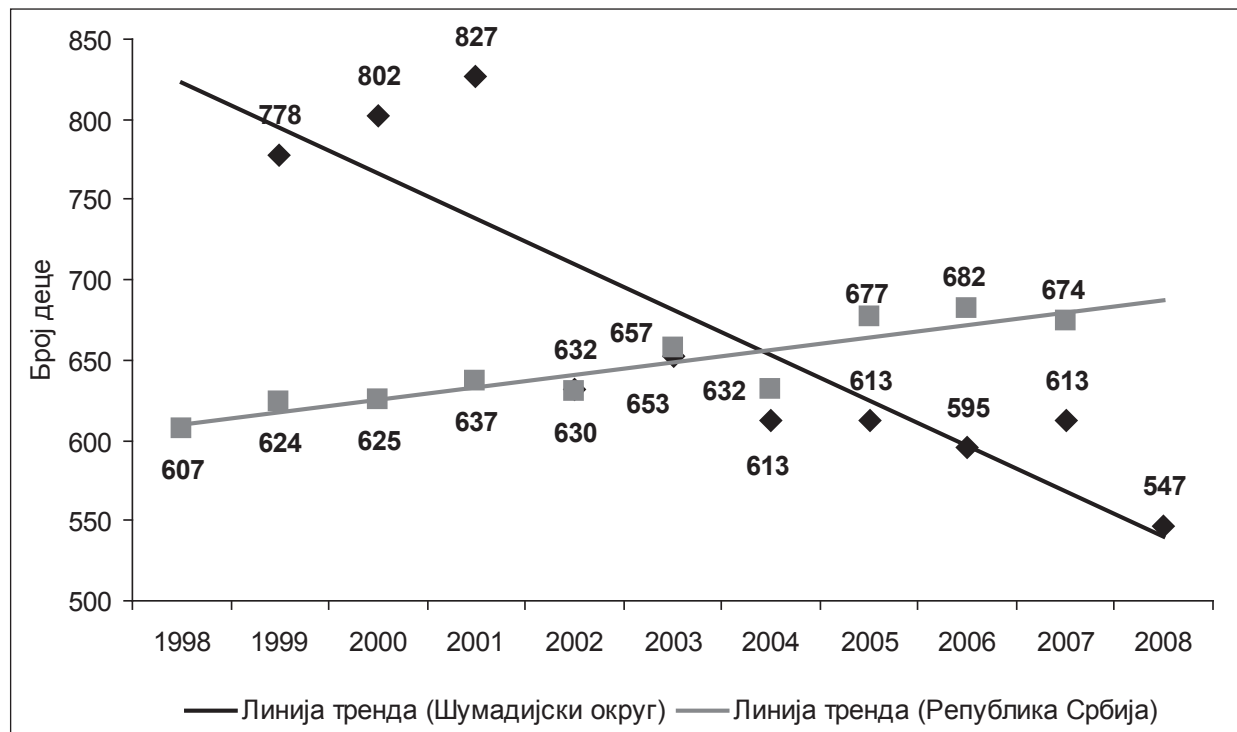
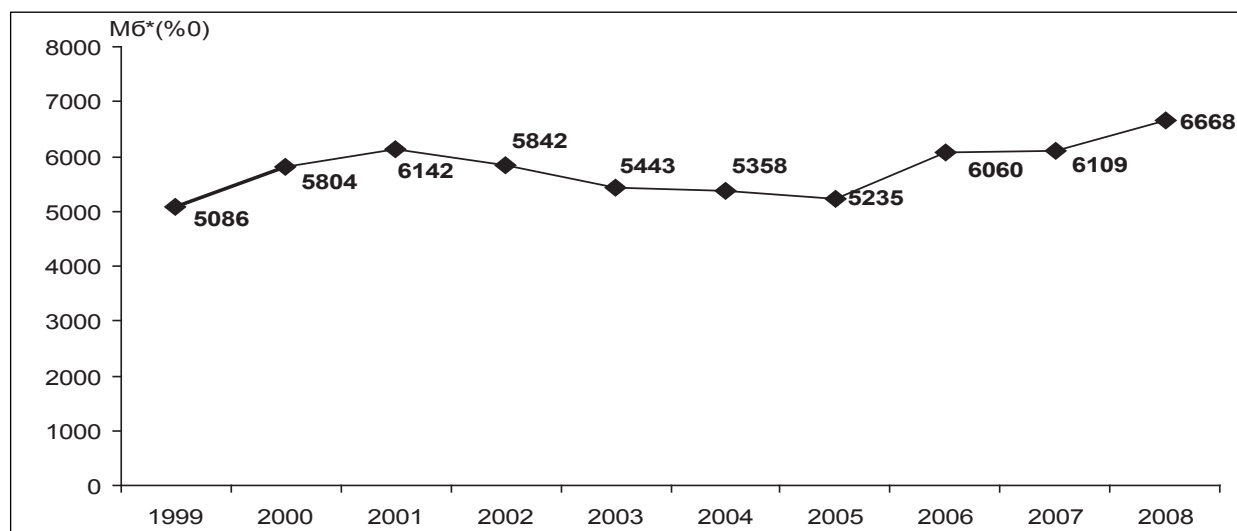
Учешће популације деце узраста 0–6 година у укупном броју становника смањивало се и у Републици Србији и у Шумадијском округу, с тим што је израженије смањење забележено на територији Шумадијског округа³.

У Шумадијском округу просечан број деце узраста 0–6 година на једног лекара 1999. године износио је 778, док је 2008. године овај број смањен на 547.

На територији Републике Србије просечан број деце узраста 0–6 година на једног лекара растао је у посматраном периоду², док је на територији Шумадијског округа тај број смањен у односу на прву годину посматрања (**графикон 1**).

У службама за здравствену заштиту деце у Шумадијском округу укупан број регистрованих обољења и стања износио је 2008. године 134.952, а стопа оболевања 6.668 на 1000 деце узраста 0 до 6 година (или 6,7 по детету), што је за 31,1% виша стопа него забележена 1999. године када је износила 5.086 на 1000 деце узраста 0 до 6 година (или 5 по детету) (**графикон 2**).

У структури регистрованог ванболничког морбидитета код деце предшколског узраста на првом месту су биле болести система за дисање (X група МКБ-10) са сталним падом учешћа у морбидитету у току посматраног периода са 76% у 1999. години на 64% у 2008. години; заразне и паразитарне болести (I група МКБ-10) са порастом учешћа од 2,1% у 1999. на 3,3% у 2008. години; болести ува и мастоидног наставка (VIII група МКБ-10) са скоро константним учешћем од 4%; болести коже и поткожног ткива (XII група МКБ-10) са константним учешћем око 5% и болести система за варење (XI група МКБ-10) које се од 2000. године, услед увођења категорије „фактори који утичу на контакт са здравственом службом (XXI група МКБ-10)“, не налазе у првих пет најчешћих група болести (**табела 1**).

Графикон 1: Број деце старости 0–6 година по лекару, на територији Шумадијског округа и Републике Србије**Графикон 2:** Морбидитет код деце предшколског узраста, на територији Шумадијског округа, 1999–2008. година

У Србији у 2007. години стопа оболевања на 1000 деце узраста 0 до 6 година износила је 5.308,8. У структури регистрованог ванболничког морбидитета и у Србији су код деце

предшколског узраста међу првих пет најчешћих група болести биле болести система за дисање (X група МКБ-10) са сталним падом учешћа у морбидитету у току посматраног периода са

Табела 1: Регистрована обољења у примарној здравственој заштити деце, на територији Шумадијског округа, 1999–2008.

Редни број	Године	Укупан број обољења	Процентуално учешће најчешће регистрованих обољења у укупном броју обољења					
			Болести система за дисање	Болести ува и мастоидног наставка	Фактори који утичу на здравствено стање и контакт здравствене службе	Болести коже и поткожног ткива	Заразне и паразитарне болести	Болести система за варење
0	1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1999.	102930	76,2	4,7	4,1	4,5	2,4	2,1
2.	2000.	117469	72,7	4,8	4,5	4,8	3,7	2,5
3.	2001.	124306	73,8	4,2	5,4	4,2	3,2	2,3
4.	2002.	118246	71,9	4,2	5,4	4,8	3,2	3,1
5.	2003.	110165	72,1	4,8	5,5	4,6	3,0	2,4
6.	2004.	109295	67,2	4,4	6,8	5,2	4,5	3,5
7.	2005.	105957	68,6	4,3	6,8	5,1	3,8	2,9
8.	2006.	122 639	61,4	4,4	13,6	4,8	4,1	2,8
9.	2007.	123634	65,6	4,9	8,4	5,3	3,3	3,0
10.	2008.	134952	64,5	5,3	8,8	4,7	3,6	3,3

78% у 1997. години на 59% у 2007. години; заразне и паразитарне болести (I група МКБ-10) са порастом учешћа од 3,3% у 1997. на 4,8% у 2007. години; болести ува и мастоидног наставка (VIII група МКБ-10) са учешћем од 4%, болести коже и поткожног ткива (XII група МКБ-10) са учешћем незнатно испод 4% и болести система за варење (XI група МКБ-10), које се од 2000. године, услед увођења категорије „фактори који утичу на контакт са здравственом службом (XXI група МКБ-10)“, не налазе у првих пет најчешћих група болести².

На територији Шумадијског округа стопа оболевања на 1000 деце узраста 0 до 6 година виша је него у Републици Србији за 25%. На обе територије структура регистрованог ванболничког морбидитета код деце предшколског узраста је идентична³.

У службама за здравствену заштиту деце на територији Поморавског округа регистровано је у 2008. години 74.407 обољења. Пет најучесталијих група болести су болести система за дисање са 78,7%, болести система за

варење 4,5%, болести коже и поткожног ткива 3,7%, болести ува и мастоидног наставка са 2,8% и заразне и паразитарне болести са 2,03%⁴.

У ванболничком морбидитету Републике Хрватске за 2006. годину, у служби предшколске деце најзаступљеније су болести система за дисање (51,2%), а следе заразне и паразитарне болести са учесталашћу од 8,9%⁵.

Закључак

У Шумадијском округу у популацији деце предшколског узраста у периоду 1999–2008. година, стопе морбидитета показују тренд раста. У структури морбидитета доминирају болести система за дисање. Следе заразне и паразитарне болести, болести ува и мастоидног наставка, болести коже и поткожног ткива и болести система за варење. Предузимање адекватних здравствено-васпитних интервен-

---

ција и промовисање здравог понашања и сти-
лова живота представља основ превенције нај-

чешћих узрока оболевања и умирања деце
предшколског узраста.

Литература

1. Истраживање вишеструких показатеља стања деце и жена Србије. UNICEF, Београд, 2005.
2. Здравље становника Србије, Аналитичка студија 1997–2007. Институт за јавно здравље Србије, Београд, 2008.
3. Здравље становништва Шумадијског округа, Аналитичка студија 1998–2008. Институт за јавно здравље Крагујевац, 2009.
4. Анализа здравственог стања становништва Поморавског округа у 2008. Доступно на URL: <http://www.zzjzcuprija.com/wp-content/uploads/>
5. Хрватски здравствено-статистички љетопис за 2006. годину. Доступно на URL: Http://www.hzjz.hr/publikacije/hzs_ljetopis/index.htm